

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610-3642
Konu : Soru Önergesi

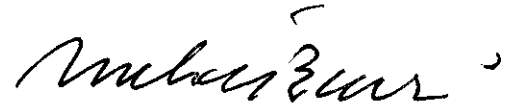
33 Aralık 2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.11.2011 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-28014 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL'e ait 7/788, Hatay Milletvekili Adnan Şefik ÇİRKİN'e ait 7/789 ve Manisa Milletvekili Erkan AKÇAY'a ait 7/790 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1-Görüş 7/788 (3 sayfa)
- 2-Görüş 7/789 (2 sayfa)
- 3-Görüş 7/790 (1 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ**Önerge Sahibi****:Sebahat TUNCEL**
İstanbul Milletvekili
:7/788**Esas No**

Biyogüvenlik Kurulu, GDO'lu 10 mısır çeşidinin daha yem amaçlı kullanılmak üzere ithal edilmesiyle ilgili olarak hazırlanan bilimsel risk ve sosyo-ekonomik değerlendirme raporlarını <http://www.tbddm.gov.tr/> internet adresi üzerinden halkın görüşüne açtı. Ancak internet sitesinin çalışmadığı görülmüştür. Ayrıca, Biyogüvenlik Kumlu sosyoekonomik değerlendirme komitesinde etkin karar alınması gerekmesine rağmen, raporlardan anlaşıldığı üzere hep bir üyenin itiraz, sekiz üyenin kabul oyu verdiği; bu oranın hiçbir üründe değişmediği, her ürün için hazırlanan iki rapor olduğu ve hiçbir raporun karar kısmının birbirinden farklı olmadığı, bu birbirinin aynısı hazırlanmış raporların, virgülüne kadar aynı olduğu hatta aynı imla hatalarına sahip oldukları ve Komitenin on bir kişi yerine hep dokuz kişiyle toplandığı anlaşılmaktadır.

Bilimsel komitenin, "**oran konulmaksızın GDO içeren tüm ürünlerin etiketlenmesi, bu ürünlerle beslenen hayvanların ürünlerinin etiketinde GD yemle beslendiği ibaresinin bulunması**" beyanına rağmen raflardaki ürünlerde GDO'lu olduklarına dair hiçbir beyan ya da etiket olmadığı görülmüştür. Diğer yandan Raporlarda "**GDO DNA'ların memelilerin sindirim sisteminde sindirilemediği ve hücrelere kadar taşınabildiği, market sütlerinde GDO yemlere ait DNA'ya rastlandığı, hamile olmayan ve hamile olan kadınlar ile karnındaki bebeklerinde haşereye direnç sağlayan toksine rastlanıldığı, bu toksini içeren mısır ile beslenen sıçanlarda karaciğer ve böbrek rahatsızlıklarının görüldüğü ve farelerde kısırlığa yol açtığı, herbisite direnç geni aktarılan bitkilere kullanılan tarım ilacının kullanımı sonrasında bitkilerde ilaç kalıntısı bıraktığından insan sağlığı açısından durumun yeniden değerlendirilmesi gerektiği, bu geni taşıyan soya ve mısırla beslenen hayvanların et ve ürünlerinde kalıntı yaptığı, insan hücre hatlarında yapılan bir çalışmada glifosinat herbisitinin hücrelerde toksik etki yaptığının görüldüğü**" beyanı olmasına rağmen GDO'lu gıdalar hali hazırda nasıl ithal edildiği ve hangi gıda güvenliği çerçevesinde ele alındığı anlaşılmamaktadır.

SORU 1) Söz konusu web sitesi neden çalışmamaktadır?

CEVAP 1) Genetiği değiştirilmiş 3 mısır çeşidine ait raporlar (Bt11, DAS1507, DAS59122) Türkiye Biyogüvenlik Bilgi Değişim Mekanizması web sayfasında (<http://www.tbddm.gov.tr>) 24 Ağustos - 14 Eylül 2011 tarihleri arasında, kamuoyu görüşüne sunulmuş, bu süre içinde web sitesi erişimi yalnızca 3 Eylül saat 17.30 ile 4 Eylül saat 17.38 arasında meydana gelen teknik bir arızadan dolayı mümkün olmamıştır. Ancak, yapılan müdahaleyle bu arıza giderilmiş ve yeniden web sitesine erişim sağlanmıştır. Bu tür zaman kayıplarından doğan mağduriyet görüş alma sürecine Ek süre ilavesi ile giderilmiştir.

Genetiği değiştirilmiş 10 mısır çeşidine ait raporlar ise (DAS1507xNK603, NK603, NK603xMON810, GA21, MON89034, MON89034xNK603, Bt11xGA21, 59122x1507xNK603, 1507x59122 ve MON88017xMON810) Türkiye Biyogüvenlik Bilgi Değişim Mekanizması web sayfasında (<http://www.tbddm.gov.tr>) 21 Eylül - 12 Ekim 2011 tarihleri arasında kamuoyu görüşüne sunulmuştur.

SORU 2) Bakanlığınız Biyogüvenlik Kurulu sosyo-ekonomik değerlendirme komitesinin yukarıda bahsedildiği şekilde çalıştığını bilmekte midir? Kurulun çalışma sisteminin etkinleştirilmesi için hangi önlemler planlanmaktadır?

CEVAP 2) 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu'nun "*Bilimsel komitelerin oluşumu, görev ve yetkileri*" başlıklı 12 nci maddesinin birinci fıkrasında "*Kurul tarafından her bir başvuru için, risk değerlendirme komitesi ve sosyo-ekonomik değerlendirme komitesi ile ihtiyaca göre diğer bilimsel komiteler oluşturulur. Bu komiteler on bir kişiden teşekkül eder.*" hükmü, Kanuna dayalı olarak çıkarılan "*Biyogüvenlik Kurulu ve Komitelerin Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliği*"nin "*Komitelerin oluşturulması, çalışma usul ve esasları, görev ve yetkileri*" başlıklı 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında "*Komite en az dokuz üyenin hazır bulunması ile toplanır. Komite, üyelerden en az altısının aynı yöndeki oyuyla karar alır. Komite kararı tutanakla tespit edilir ve imza altına alınır.*" hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda Bilimsel Komiteler on bir kişi ile toplanmakta ve bir sonraki toplantı tarihini belirlemektedirler. Ancak komite üyelerinden mazereti nedeniyle toplantıya katılım sağlanmadığı durumlarda komite çalışmalarını mevzuat da yer aldığı gibi en az dokuz kişi ile sürdürebilmektedir. Yine komiteler altı üyenin aynı yönündeki oyuyla karar almaktadır. Gerek üye sayısı gerek karar alma ile ilgili mevzuata aykırı bir durum bulunmamaktadır.

SORU 3) Yem ve gıda amaçlı ithal edilen GDO'lu tohumların, piyasaya sunulmasından sonra tohum olarak kullanılmasını engellenmesi ile ilgili planlar, yaptırımlar ve denetimlerinden hangi kurumların ne şekilde sorumlu olacağı konusundaki ayrıntılar nelerdir?

CEVAP 3) Söz konusu denetim ve kontroller Bakanlığımız tarafından yapılmakta olup, 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanununun 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının c bendi gereği Genetiği değiştirilmiş bitki ve hayvanların üretimi yasaklanmıştır. Yasaklar maddesine uymayanlar hakkında aynı Kanunun 15 inci maddesine göre GDO ve ürünlerini bu Kanun hükümlerine aykırı olarak ithal eden, üreten veya çevreye serbest bırakan kişi, beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaktadır.

Ayrıca, ülkemize ithal edilmek istenen GDO açısından riskli ürünlerin tohumları GDO analizine tabi olup GDO'lu olarak tespit edilen tohumların ithaline izin verilmemektedir.

Aynı Kanun gereği Biyogüvenlik Kurulu tarafından onaylanmış bir GDO'nun ithal edilmesi durumunda ithalatçı firma tarafından izlenebilirlik kayıtlarının tutulması gerekmekte olup, kayıtlar belirli dönemler halinde Bakanlığımızca kontrol edilmektedir.

SORU 4) Raporlarda GDO'lu gıdaların canlılara olan olumsuz etkileri ortaya konulurken GDO'lu gıdalar hali hazırda nasıl ithal edilebilmektedir? Hükümetiniz için halkın sağlığının korunması önemli değil midir?

SORU 5) Bilimsel komitenin beyanına rağmen niçin hala raflarda satılan tek bir üründe bile GDO'ya dair oran bilgisi ve etiket yoktur?

SORU 6) Raporlarda yer alan "*GD ürünlerin kaza ile ve/veya sabotajla büyük ölçekte çevreye yayılması durumlarında alınacak hızlı ve kapsamlı önlemlerin Ulusal Afet Planlarıyla ilişkilendirilerek değerlendirilmesi ve planlanması*" önerisi konusu ile ilgili etki ve risk analizleri, en kötü durum senaryoları ve bunlara dayanarak oluşturulan önlem planları, planlanan tatbikatlar ve yaptırımlar ile ilgili ayrıntılar nelerdir?

CEVAP 4-5-6) 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu, 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup, Kanun 26 Eylül 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

26 Eylül 2010 tarihinden itibaren GDO ile ilgili denetim ve kontroller Kanun kapsamında hazırlanan 13 Ağustos 2010 tarih ve 27671 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik” hükümlerine ve İl Müdürlüklerimize gönderilen 24.09.2010 tarihli Talimatımıza göre gerçekleştirilmektedir. Söz konusu talimatımız Biyogüvenlik Kurulu kararlarına göre güncellenmektedir.

Biyogüvenlik Kurulunun 26.01.2011 tarih ve 27827 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan kararları ile, Avrupa Birliği’nin de dâhil olduğu pek çok ülke tarafından risk değerlendirmesi yapılarak tüketilmesinde risk görülmeyen 3 adet soya geni (A2704-12, MON40-3-2, MON89788) yalnızca hayvan yemi olarak onaylanmıştır. 26.01.2011 tarihinden itibaren yem sanayisinde kullanılacak onaylanan 3 adet geni taşıyan GDO’lu soyların ithalatına izin verilmektedir.

Biyogüvenlik Kurulu tarafından bugüne kadar gıda amaçlı onay verilmiş bir gen olmadığından 26 Eylül 2010 tarihinden itibaren yapılan ithalat kontrollerinde GDO tespit edilen gıdaların yurda girişine izin verilmemektedir.

İthalat aşamasında ürün ve ülke bazında risk esaslı kontrol uygulanmaktadır. Bu amaçla, ithalatçı firmalardan, ithal edilecek GDO ve ürünlerinin miktarı ve içerdiği gen çeşidi ile ilgili orijin ülke veya yüklendiği ülke yetkili otoriteleri tarafından düzenlenmiş belge veya uluslararası akredite bir laboratuvarından alınmış analiz raporu istenmektedir. GDO açısından riskli olan ürünlerin GDO’lu üretim ve ticaretin olduğu ülkelerden yapılması durumunda ithalatlarda %100 analiz yapılmaktadır.

GDO’lu ürünlerin girişine Biyogüvenlik Kurulu kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra izin verilmesi halinde mutlaka etiketleme zorunluluğu getirilmiştir. GDO içeren ürünlerin etiketinde “GDO’ludur” ifadesinin bulunması zorunludur. Eşdeğer ürünlerde GDO bulunmaması durumunda da bu ürünlerin etiketinde “GDO’suzdur” ifadesi yer alabilecektir.

Ayrıca, Biyogüvenlik Kurulunun önerisi doğrultusunda onaylanmış genler için, ürünün GDO’lu olarak etiketlenmesini gerektiren alt limiti %0.9 olarak onaylanarak uygulamaya aktarılmıştır.